

L'adob difícil

per CARLES ESPLÀ

El cap del Govern ha trobat el similitud just per a parlar de la seva tasca d'aquests dies passats. Semblava, en efecte, dedicat a fer un curós i complicat sargit. Donava la impressió que, un cop acabades les seves converses i consultes, el senyor Lerroux agafava l'agulla i marcava misterioses puntades en un teixit invisible. ¡Ingrata i pacient tasca!

Els primers dies, la intenció semblava fàcil. Es tractava de sargir uns esquinços en el Govern, posar-li uns trossos, sense que es notés el cosit. Esperàvem que, d'un moment a l'altre, el senyor Alexandre ensenyés la seva obra als periodistes, dient-los: "Vegeu; no es nota. Aci estava l'esquinç de Samper i allí el de Hidalgo. Fixeu-vos bé. No hi ha ni ombra de l'estropici. Ha quedat com a nou."

Passaven els dies, i s'endevinava la dificultat del treball. El cap del Govern seguia sargint, passant fil i més fil, però sense acabar la tasca. Semblava com si en ficar l'agulla per un costat se li escapés el teixit per l'altre. Potser no depenia de la seva habilitat, sinó de la mena de tela amb què havia de treballar. Quins materials havien posat a les seves mans agraris i cedistes?

No insistim en el similitud del sargit, el qual està pres dels propis llavis del senyor Lerroux. Ens quedaríem amb l'agulla enlaire, sense avançar tampoc molt en l'examen de la situació. Intentem explicar-la senzillament, valent-nos de les dades conegudes, dels antecedents i notícies que han passat ja pel filtre de la censura. Recordem la petita història dels petits fets passats. Algun dia serviràn com a dades per a la gran història, i en tot cas componen la crònica d'aquest moment polític.

Fou Gil Robles qui plantejà el problema en aquests termes: canvi d'orientació i de ritme en l'obra del Govern. Considerava el cabdill de la Ceda que hom procedia amb molta lentitud i blànor en la liquidació dels successos revolucionaris. Necessitava, demés, que es realitzés ràpidament, una tasca legislativa que justificés la permanència de les

dretes al poder i les hi fes fortes. Gil Robles defensà una tàctica i un programa per a la tasca governamental immediata. El senyor Lerroux donà la seva conformitat.

Aconseguit aquest primer acord, Gil Robles precisà més els seus desigs. Per a portar a terme la nova política, convindria donar bases més sòlides al Govern, encaixar-lo de manera més perfecta en les forces parlamentàries que constitueixen la seva majoria; és a dir, procedir a una reorganització ministerial. Aleshores parlà de donar entrada en el Gabinet a un nou ministre cedista. Precisament hi havia vacant. Caldria fer algun canvi de carteres i l'equip quedaria molt més fort.

El problema polític es plantejà, doncs, en dos temps: primer, programa i activitat del Govern; després, la qüestió de personal. I en aquests mateixos termes es portà a la famosa reunió dels "quatre", de la qual hom conservarà, com a record històric, la famosa fotografia que sorprèn el senyor Melquíades en una de les seves actituds oratòries més brillants. Fotografia muda, però eloqüent.

També hi hagué acord complet en la reunió dels quatre sobre el programa legislatiu i l'obra de Govern a realitzar. Calla extirpar les arrels del moviment revolucionari. Calla, per a això, mantenir la coalició ministerial i afermar-la en l'esdevenidor. Unides les forces dels quatre caps anirien a unes eleccions municipals. Respecte a la qüestió de persones...

El senyor Martínez de Velasco sollicitava també un nou ministre, si s'augmentava la representació de la Ceda en el Govern. ¿Potser no estava recent la dimissió del propi Martínez de Velasco? ¿No havia d'interpretar-se aqueixa dimissió com a conformitat dels agraris a tenir un sol ministre? Martínez de Velasco mantingué la seva pretensió. Precisament perquè el partit agrari havia tingut dos representants al Govern havia de continuar tenint-los-hi en procedir a la reorganització. La reunió dels quatre acabà amb un vot de confiança al senyor Lerroux.

Al dia següent, els ministres posaren llurs carteres a disposició del president del Consell i li atorgaren un altre vot de confiança. Un llapis, unes quartilles, unes crides telefòniques...

El dissabte tornà Martínez de Velasco a exposar amb gran insistència la seva reclamació. I tot seguit agafà el tren i marxà a Sevilla.

Llapis, quartilles, telèfon, l'agulla de sargir... Tot marxà perfectament mentre es parlà de tàctica i de programa; però en arribar a la qüestió de persones... Quins materials han posat agraris i cedistes a mans de Lerroux per a realitzar la difícil composició?

Comentari a la sessió

INFORMACIÓ TELEFÒNICA DE DOS QUARTS DE VUIT DEL VESPRE, DEL NOSTRE REDACTOR A MADRID, CARLES ESPLÀ

Aquesta tarda ha continuat el seu informe el senyor Jiménez Asúa. Ha començat insistint que el delictiu que es indica no és de rebel·lió, com diu el Fiscal, però que qualsevol que fos, cal apreciar-ho com l'existència d'una legítima defensa, puix que la República perillava en entrar a formar part del Govern el partit d'Acció Popular. En una persona la legitima defensa és admesa en el Codi; els partits es defensen amb notes o amb abstencions; els pobles l'han de realitzar amb la força.

La tècnica jurídica ha d'obrir constantment nous amplexos respiralls a la vida, que ja no cap dintre els estrets límits dels codis, i per això ha creat la norma de no exigibilitat d'una altra conducta; és a dir, que quan no es pot exigir a l'home que es presumpte veu altra conducta que la seguida, no pot existir culpabilitat.

Examina la posició republicana dels Consellers i del poble de Catalunya. ¿Es que pot exigir-se a aquells una altra conducta que la de fer des del poder allò que havien promès des de l'oposició? Per a aquell poble, acudir a l'eximent penal de la norma de cultura, els descàrrecs i les actes even insuficients per a defensar la República. D'altra banda, el senyor Companys va dir que no podia ofegar en sang una vaga que estava promoguda dignament pels republicans. Llavors donà la seva opinio-

en la qual ell mateix ens diu — i els fets han vingut a comprovar-ho després — que potser endeguin el moviment i evitin que es repetixin i produeixin fets com els esdevinguts a Vilanova i la Geltrú i Tarragona.

En l'ambient de tot Espanya vivia en aquella instants el drama, viscut per tots els espanyols, de les amenaces feixistes. En aquestes circumstàncies i davant els gravíssims danys incalculables que s'apropaven, aquests homes realitzen llurs actes, i com que no podien exercir-los amb altra conducta, no hi ha dubte que estan de ple dintre l'element jurídic de la no exigibilitat.

Acaba dient, amb gran eloqüència, que la sentència que es diu, qualsevol que sigui, serà cassada pel poble i per la Història. L'informe ha tingut extraordinària brillantor i eloqüència.

A continuació comença el seu el senyor Ruiz Funes, defensor dels senyors Esteve i Gassol. Insisteix també en el caràcter eminentment polític del procés i analitza la personalitat dels seus dos defensats recordant la història política del senyor Martí Esteve i l'austeritat i impecable labor administrativa realitzada per ell com a Conseller de Finances. Una investigació feta per un professor mercantil ho proclamava. També evoca la història política del senyor Gassol. A l'hora que telefono continuava l'informe del senyor Funes.

P.C.E.
SIG.: 1.26/846

A.P.C.E.

SIG.: 1.26/846

A 20112
:018